

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2021

Natálie Pančochářová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo
(televizní dokument o životě travestity)**

Bakalářská práce

Autor práce: Natálie Pančochářová

Studijní program: Mediální a komunikační studia

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Macková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 28. 4. 2021

Natálie Pančochářová

Bibliografický záznam

PANČOCHÁŘOVÁ, Natálie. *Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo (televizní dokument o životě travestity)*. Praha, 2021. 42 s. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Mgr. Veronika Macková, Ph.D.

Rozsah práce: 50 083 znaků bez mezer

Abstrakt

Travesti show, marginalizovaný žánr populární kultury, je zábavní či kulturní představení, při němž muži v nápaditých kostýmech a s výrazným líčením ztvárňují známé ženské osobnosti. Představení jsou zážitkem postaveným na syntéze hereckého, tanečního a pěveckého umění. Přestože se travesti show stala v České republice během posledních 20 let legitimním segmentem kulturního odvětví, je o tomto druhu zábavy jen malé množství odborné literatury a audiovizuálních zpracování. Televizní dokument o životě travestity s názvem *Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo* představí Nikolase Nováka nejen jako travesti umělkyni, ale také jako muže s homosexuální orientací, jenž se kvůli svému koníčku přestěhoval z malé vesnice na jižní Moravě do hlavního města. Kromě vystupování se Nikolas živí jako kadeřník, záliba v travesti však do jeho osobního života zasahuje víc, než se může na první pohled zdát.

Abstract

Drag show, a marginalized genre of popular culture, is an entertainment or cultural performance in which men, in imaginative costumes and distinctive makeup, portray well-known female personalities. The performances are an experience based on a synthesis of acting, dancing, and singing. Although over the last 20 years drag show has become a legitimate segment of the cultural sector in the Czech Republic, there is only a small amount of professional literature and audiovisual processing related to this type of entertainment. A television documentary about the life of drag show called *'Hairdresser during the day, performer Naira Delairo during the night'* introduces Nikolas Novák not only as a drag artist but also as a man with a homosexual orientation, who moved from a small village in South Moravia to the capital because of his hobby. In addition to performing, Nikolas makes a living as a hairdresser, but his penchant for drag extends more to his personal life than it may seem at first glance.

Klíčová slova

televizní dokument, travesti show, stigmatizace travestitů, historie travesti show v České republice, medializace travestitů v České republice

Keywords

television documentary, drag show, stigmatization of drag queens, history of drag show in the Czech Republic, medialization of drag queens in the Czech Republic

Title/název práce

Hairdresser during the day, performer Naira Delairo during the night (Television documentary about the drag queen's life)

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Veronice Mackové, Ph.D., za odborné vedení a cenné rady, které mi při zpracování bakalářské práce věnovala. Především však za čas, který se mnou nad prací strávila. Za posledních několik měsíců totiž snad neuběhl týden, ne-li den, kdy bychom nebyly nějakým způsobem ve spojení. Srdečné díky za podporu, paní doktorko. Dále bych na tomto místě chtěla poděkovat Nikolasi Novákovi, který svolil k natáčení dokumentu a nebál se v něm upřímně svěřit a otevřít. Díky za pomoc s prací kameramana a za pevné nervy při technických konzultacích během postprodukce předkládaného dokumentu patří Ladislavu Ptáčkovi. A jedno velké děkuji patří mé rodině, která mě podporovala nejen při zpracování této práce, ale i po celou dobu studia.

Obsah

Úvod.....	2
1 Televizní dokument.....	4
1.1 Portrétový dokument	6
1.2 Scénář	7
1.2.1 Scénář televizního dokumentu <i>Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo</i>	9
2 Travesti show jako žánr populární kultury.....	11
2.1 Feminizace jazyka	12
2.2 Stigmatizace travesti umělkyně homosexuální komunitou	13
3 Historie travesti show v České republice	15
3.1 Medializace travestitů v Česku.....	18
Závěr	21
Summary	23
Použitá literatura	25
Internetové zdroje	27
Diplomové práce	28
Rozhovory.....	29
Seznam příloh	31

Úvod

Ještě před přijetím na Fakultu sociálních věd Univerzity Karlovy jsem věděla, že mě láká práce v televizi. Když jsem během studia zjistila, že je možnost obor Žurnalistika zakončit praktickou bakalářskou prací, neváhala jsem a rozhodla se natočit televizní dokument. Oslovila jsem proto doktorku Veroniku Mackovou, která na fakultě vyučuje předměty s audiovizuálním zaměřením a společně jsme přemýšlely nad vhodným tématem. Nakonec vyhrálo téma travesti. Mě samotnou tato vystoupení baví a fascinuje mě, nakolik muži dokážou nás ženy napodobit. Zároveň jsem si byla vědoma toho, že spousta lidí neví, kdo jsou travestité a zaměňují je s transvestity. I proto jsem se rozhodla v dokumentu ukázat, co vlastně travestité dělají, co jejich záliba obnáší, a jak vypadá život jednoho z nich.

Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. V první kapitole teoretické části se pokouším definovat dokumentární film, dokumentaristiku a její podmnožinu televizní dokument. V následující podkapitole jsem se zaměřila na portrétový dokument jako na druh televizního dokumentu, jež autenticky zobrazuje a vystihuje určitou osobnost. Literární přípravě, jež tvorbě audiovizuálního díla předchází, se věnuje podkapitola 1. 2 Scénář, kde popisují, jak scénář vzniká a jaké náležitosti obsahuje. Poslední částí této kapitoly je scénář předkládaného televizního dokumentu. Druhá kapitola se věnuje travesti show. Tento druh zábavy v kapitole definuji a přibližuji možnou motivaci travesti umělkyně k vystupování. Navazuji podkapitolou zaměřenou na feminizaci jazyka, jež je pro travestity atributem pro vcítění se do sociální role ženy. Dále se věnuji stigmatizaci travesti umělkyně homosexuální komunitou, ke které ze strany homosexuálů dochází i přestože oni sami se s předsudky v minulosti potýkali a dodnes potýkají. Historii travesti show v České republice popisují ve třetí kapitole. Vzhledem k nedostatku odborné literatury jsem při jejím zpracování čerpala mimo jiné ze vzpomínek travesti umělkyně Petra Vostárka, známého také pod pseudonymem Chi Chi Tornado. Díky zvyšující se oblíbenosti tohoto druhu zábavy po roce 2000 se o travesti show začalo psát v médiích a travesti umělkyně se dostaly také na televizní obrazovky. V podkapitole 3. 1 proto přibližuji jejich medializaci v České republice.

Cílem praktické části předkládané bakalářské práce bylo natočit televizní dokument o životě travestity Nikolase Nováka, jež ukáže, jak se k vystupování dostal, co jeho záliba obnáší, jak na ni reagovala jeho rodina a v jaké míře ovlivňuje jeho osobní život. Nikolase představí dokument nejen jako travesti umělkyni s pseudonymem Naira Delairo, ale také jako homosexuála pocházejícího z malé vesnice na jižní Moravě, který se kvůli svému koníčku

přestěhoval do hlavního města. Dokument popisuje skutečnost, že travesti umělkyně žijí často dvojitým životem, a že záliba v travesti mnohdy zasahuje do jejich osobního života víc, než se může na první pohled zdát.

Dokument se natáčel na několika místech: v rodinném domě ve vesnici Rohatec na jižní Moravě, v Nikolasově bytě, v kadeřnickém salonu v centru Prahy, v gay podniku Piano bar a také na plese Queer ball 2020 v Brně. Život travesti umělkyně v dokumentu přibližuje nejen Nikolas, ale také jeho matka, kolegyně z oboru i jeho nejbližší přítel a zároveň spolubydlící. Díky výpovědím blízkých osob vznikl portrétový dokument, který autenticky zobrazuje a vystihuje Nikolasovu osobnost.

Na překládaném televizním dokumentu jsem se podílela jako autorka námětu i scénáře a také jako režisérka/redaktorka při natáčení všech použitých rozhovorů. Během interview jsem se věnovala zvuku a kontrolovala scénu. S prací kameramana mi pomohl kamarád Ladislav Ptáček, i přesto jsou v dokumentu záběry, které jsem natáčela osobně. Využila jsem také záběry z vystoupení v Piano baru (se souhlasem majitele a provozovatele) a záběry od Nikolasova kamaráda. Při postprodukcí mi Ladislav poskytl technické konzultace, díky kterým jsem dokument sestříhala a srovnala zvukové stopy.

1 Televizní dokument

Dokumentární tvorba je součástí kinematografie a současně televizního programového spektra. Výraz dokument údajně poprvé použil britský filmař John Grierson, když v roce 1926 popisoval natáčení se skutečnými lidmi namísto profesionálních herců.¹ A právě skuteční lidé před kamerou jsou jedním z charakteristických rysů dokumentu.

V audiovizuální tvorbě představuje dokument „*obecné označení pro všechny druhy a žánry založené na principu dokumentárního zobrazování skutečnosti metodou přímé a konkrétní svědecké výpovědi v podobě autentického, průkazného a faktograficky co nejpřínosnějšího obrazu a zvuku*“.²

Filmový kritik Bill Nichols ve své knize *Úvod do dokumentárního filmu* uvádí, že „*dokumentární film vypráví o situacích a událostech týkajících se skutečných lidí (sociálních herců), kteří nám představují sami sebe v příbězích, jež nám přibližují věrohodnou představu o zobrazovaných životech, situacích a událostech či pohled na ně. Specifické hledisko filmového tvůrce nevytváří fikční alegorii, ale spíše zprostředkovává přímý vhled do žitého světa*“.³ Podle Soni Štroblové si pak dokumentární film „*klade za cíl zachycovat a prezentovat příběhy, děje, úkazy, kauzy či samotné podstaty věcí, a to nejen z historie, ale i ze současnosti a někdy i budoucnosti*“.⁴

Na základě těchto definic je možné konstatovat, že dokument je dokladem či očitým svědectvím o určité skutečnosti, faktu nebo jevu a měl by podávat pravdivý obraz života člověka ve společnosti. Z daného jevu by měl vytrýdit nepodstatné a naopak zdůraznit podstatu tak, aby došlo k jeho určitému zobecnění.

Dokumentaristika je nadčasovou žurnalistickou formou. Její témata jsou závažná, mají obecně platný nebo specifický ráz a s časem neztrácí ze své výmluvnosti.⁵ Podle rozhlasového a televizního producenta Jeremyho Orlebara se tvůrci dokumentů snaží

¹ ORLEBAR, Jeremy. *Knihy o televizi*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2012. ISBN 978-80-7331-246-6., s. 82.

² OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 9788072772667., s. 57.

³ NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2010. ISBN 978-80-7331-181-0., s. 34.

⁴ ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0., s. 98.

⁵ HLADKÝ, Miroslav a Michal ŠOBR. *Scenáristika a dramaturgie televizní a filmové žurnalistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982., s. 60.

dosáhnout takové verze reality, která nejenže je pravdivá a pro diváka působivá, ale dokáže určité téma řádně osvětlit.⁶ Dokumentarista zaznamenává některé aspekty reálného života a danou skutečnost má před sebou, zobrazuje ji a předkládá publiku, a to v co nejautentičtější podobě. Realita se v dokumentární tvorbě zobrazuje reálnými fakty a za její protipól lze označit fikci. Pro zobrazení reality užívají autoři dokumentu specifické natáčecí techniky, např. snímání volnou kamerou z ruky, skrytou kameru, kontaktní snímání zvuku nebo zachycení improvizovaných reakcí na probíhající události. Proto mohou být dokumenty také svědectvím nebo druhem investigativní činnosti.⁷

Televizní dokument je podmnožinou dokumentárního filmu a je určen primárně pro televizní vysílání. Je tedy součástí televizní žurnalistiky. Ta je komplexem dílčích žánrových útvarů, které vytvářejí konkrétní programové celky, jichž je televizní dokument nedílnou součástí. Televizní žurnalistiku můžeme rozdělit na: zpravodajství, publicistiku a dokumentaristiku. Miroslav Hladký však ve své knize *Žurnalistika v televizi* uvádí, že dokumentárnost najdeme ve všech žurnalistických sděleních, která přinášejí audiovizuální zprostředkování konkrétní události nebo jevu.⁸ Podle Jána Košča je tvorba televizního dokumentu „*založena na svědecké, dokladové hodnotě obrazu a zvuku, na ztvárnění sociální problematiky dokumentární metodou*“.⁹

Filmový režisér Václav Sklenář ve své knize popsal přidanou hodnotu televizního dokumentu, který má díky přítomnosti např. v domácnosti bohatší tematické možnosti. Díky poslání televize být hostem v rodině může být televizní dokument intimnější a niternější, jelikož jeho sledování nesdílíme s mnohačetným publikem, jako je tomu u filmového plátna. Zároveň si může dovolit méně divácké atraktivity a dramatu, za kterými chodí diváci do kinosálů. U televizních dokumentů na dramatickosti tolik netrváme, jelikož máme možnost program kdykoli přepnout či vypnout. Mezi filmovým a televizním dokumentem jsou tedy jisté odlišnosti, podle Sklenáře však nejsou ve většině přístupů a postupů při tvorbě obou druhů dokumentu podstatné.¹⁰

Televizní dokumenty shrnují témata nebo přinášejí argumenty k nějakému problému doby,

⁶ ORLEBAR, Jeremy. *Knihy o televizi*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2012. ISBN 978-80-7331-246-6., s. 83.

⁷ ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0., s. 98.

⁸ HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty fakult žurnalistiky a filozofických fakult studijního oboru 72-22-8 žurnalistika*. Praha: Novinář, 1986., s. 266.

⁹ KOŠČO, Ján a KOZLOVÁ, Danica. *Žurnalistické žánry v televizi*. Praha: Novinář, 1984. s. 128.

¹⁰ SKLENÁŘ, Václav. *Deset kapitol o dokumentárním televizním filmu: pro posluchače fakulty filmové a*

osvětlují souvislosti, pozadí, příčiny, následky, hlouběji objasňují podstatu, užívají autentické, ověřitelné, důvěryhodné dokumenty, přesvědčivé důkazy a svědectví přímých účastníků. Vznikají na základě předchozího poznání zobrazované skutečnosti, tedy ověření si faktů, a na základě literární předlohy a scénáře. Základním východiskem pro televizní dokument jsou idea, problém, sociální fakt, člověk a výsledky jeho práce, nové poznatky a zkušenosti, které jsou tvůrcem dokumentu přetransformované do námětu a následně do již zmíněného scénáře.¹¹

Podle novináře a režiséra Miroslava Hladkého lze televizní dokumenty rozdělit na: sociálněpolitické dokumenty, dokumenty o aktuálních faktech doby, historické dokumenty, portrétové dokumenty a dokumenty přírodopisné.¹² Tato bakalářská práce se bude věnovat portrétovému televiznímu dokumentu.

1.1 Portrétový dokument

Podle Miroslava Hladkého zobrazuje portrétový televizní dokument „*charakteristickou audiovizuální zkratku osobnosti a jejího vztahu ke společnosti (k aktuální společenské realitě), stručný popis, souhrn základních znaků nejvýraznějších rysů osobnosti a její činnosti v určitých situacích, v konkrétním prostředí, v kolektivu*“.¹³ Předpokladem úspěchu při tvorbě portréту je podle české novinářky Soni Štroblové komunikace člověka za kamerou s člověkem před objektivem. Pro adekvátní kvalitu výsledku je klíčový otevřený, aktivní a přátelský vztah na obou stranách. Proto hraje výběr zobrazované osobnosti, tedy konkrétního člověka, kterému se portrét věnuje, důležitou roli.¹⁴ Portrét by měl být stejně jako kterýkoli jiný dokument autentický. Při natáčení je proto vhodné navodit takovou atmosféru, která osobnosti umožní zpověď a nebude ji potlačovat. Neméně podstatné je ve vybrané osobnosti vzbudit důvěru a přesvědčit ji, aby se před objektivem otevřela a svěřila.

Při tvorbě portréту se autor zaměřuje na nejcharakterističtější rysy osobnosti a měl by je co

televizní. 2. vyd. Praha: SPN, 1983. Učební texty vysokých škol., s. 127.

¹¹ HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty fakult žurnalistiky a filozofických fakult studijního oboru 72-22-8 žurnalistika*. Praha: Novinář, 1986., s. 267.

¹² HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty fakult žurnalistiky a filozofických fakult studijního oboru 72-22-8 žurnalistika*. Praha: Novinář, 1986., s. 267.

¹³ HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty fakult žurnalistiky a filozofických fakult studijního oboru 72-22-8 žurnalistika*. Praha: Novinář, 1986., s. 268.

¹⁴ ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0., s. 101.

nejlépe a co nejautentičtěji zobrazit a vystihnout. Tomu napomáhají v portrétovém dokumentu obsažené výpovědi autora o zobrazované osobnosti, sdělení jiných, zpravidla blízkých osob, a také výpovědi samotné osobnosti o sobě samé. Při výpovědích jiných osob než zobrazované osobnosti by se měl autor vyvarovat jejich nadužívání. Výpovědi jsou totiž snímány v reálném čase a reálný čas zachovávají a mohou tak narušovat strukturu portrétu. Na druhou stranu jsou jeho nedílnou součástí, jelikož zobrazovanou osobnost divákovi komplexněji přibližují.¹⁵

Častou formou portrétového televizního dokumentu je portrét zobrazující jednotlivce. Mohou ale vznikat i portréty větší skupiny, např. rodiny. Tak tomu bylo u pravděpodobně prvního portrétového televizního dokumentu. Tím je dokumentární film z roku 1922 *Nanook of The North* (Nanuk – člověk primitivní) od amerického filmového tvůrce Roberta J. Flahertyho. *Nanook of The North* je portrét natočený se skutečnou rodinou Inuitů, nikoli tedy s herci, který ukazuje její každodenní život v drsných severských podmínkách. Flaherty rodinu natáčel den po dni při stavbě iglú, lovu tuleňů, u jídla i během spánku.¹⁶

Kromě portrétu současného existují i portréty retrospektivní, které jsou doplněny svědectvím pamětníků a využívají archivní materiály. Vznikají také portréty esejistické, impresivní a intimní. Ty využívají často časosběrné metody a jejich realizace je rozložena do delšího časového období.¹⁷

1.2 Scénář

Při tvorbě jakéhokoli audiovizuálního díla je nejprve nutná jeho literární příprava. Ta má podle filmového režiséra Vladimíra Kressla svůj obvyklý řád a vývojové stupně. U filmové a televizní dokumentární tvorby je jejím prvním stupněm námět. Ten zachycuje hlavní myšlenku budoucího díla, naznačuje způsob, jak bude tato myšlenka vyjádřena, a vystihuje, co chce autor svým dílem sdělit. V námětu musí být obsaženy zárodky obou hlavních složek – obraz a komentář.¹⁸

Druhým stupněm literární přípravy je literární scénář, který od sebe odděluje jednotlivá

¹⁵ HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty fakult žurnalistiky a filozofických fakult studijního oboru 72-22-8 žurnalistika*. Praha: Novinář, 1986., s. 268.

¹⁶ ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0., s. 98-99.

¹⁷ ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0., s. 101.

¹⁸ KRESSL, Vladimír. *Základy dramaturgie a režie filmové a televizní dokumentární tvorby*. 2. vyd. Praha:

místa natáčení a označuje je jako obrazy. Každý obraz je doplněn informacemi o místě natáčení, jeho charakteru, denní době, případně i počasí.¹⁹ Takový scénář je definitivním dílem vyjádřeným literárními prostředky a je to „předobraz filmu, s nímž je souměřitelný co do srozumitelnosti i estetické působivosti“.²⁰ Podle filmového teoretika Jana Kučery je vypracování literárního scénáře přípravou k natáčení, je jím završena dramaturgická etapa filmování a nelze bez něj vytvořit žádný film. Ve své knize *Filmová tvorba amatéra* uvádí, že pro velké režiséry je literární scénář natolik závazný, že jej během natáčení nemění.²¹ Naproti tomu podle Davida Bordwella je přepisování literárního scénáře obvyklé a mezi režiséry se jedná o běžnou praxi.²²

S literárním scénářem pracují před samotným natáčením režisér a hlavní kameraman, kteří společně vypracují technický scénář (někdy též nazývaný jako režijní nebo režisérský scénář). Ten obsahuje konkrétní popisy toho, jak a co se bude točit, a jsou v něm uvedeny popisy scén a dialogy. Jednotlivé scény jsou rozpracovány do konkrétních záběrů, včetně popisu přesného pohybu kamery, a je v něm uvedeno, jaká kamerová, pohybová či osvětlovací technika bude pro konkrétní scénu použita.²³ V technickém scénáři mohou být rozepsány také údaje o zvuku, mezi něž spadá např. slovní doprovod, promluvy postav nebo to, kde začne a skončí hudba.²⁴ Stejně jako se podle Davida Bordwella může měnit literární scénář, může se podle něj měnit i scénář technický. Důvodem ke změně technického scénáře může být to, že režisér umožní hercům přizpůsobovat si dialogy, nebo to, že na place nastanou takové problémy, kvůli kterým se musí měnit jednotlivé scény. Některé filmy se podle autora hotového scénáře nedrží. Např. u dokumentárního filmu je totiž velmi obtížné psát předem kompletní scénář, jelikož jeho konečná podoba se vyvíjí až v průběhu natáčení.²⁵ Scenářem u dokumentárních děl se ve své knize *Žurnalistické žánry v televizi* zabývá také Ján Koščo. U dokumentárních žánrů je podle něj scénář základem pro zařazení

Státní pedagogické nakladatelství, 1990., s. 9.

¹⁹ KRESSL, Vladimír. *Základy dramaturgie a režie filmové a televizní dokumentární tvorby*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990., s. 9-10.

²⁰ KUČERA, Jan. *Filmová tvorba amatéra*. Praha: Orbis, 1961. s. 54.

²¹ KUČERA, Jan. *Filmová tvorba amatéra*. Praha: Orbis, 1961. s. 70-72.

²² BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011. ISBN 978-80-7331-217-6., s. 39.

²³ HRUŠKA, Tomáš. *REŽIE I – Od literárního scénáře po technický scénář*. KOHOUT, Martin, Črt BRAJNÍK, Ondřej BELICA, Tomáš HRUŠKA a Jiří FOREJT. *Jak stvořit film: Výuková skripta pro praktické studium filmové tvorby* [online]. Program otevřeného filmového vzdělávání Národního filmového archivu, 2016, s. 13. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://nfa.cz/wp-content/uploads/2016/01/Jak-stvorit-film.pdf>

²⁴ KUČERA, Jan. *Filmová tvorba amatéra*. Praha: Orbis, 1961. s. 76.

²⁵ BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011. ISBN 978-80-7331-217-6., s. 39.

výsledného díla do žánrových skupin a je jím „určena i realizační náročnost ve vztahu k aplikaci abstraktních struktur na konkrétní dílo, jeho formální stránku a funkčnost“.²⁶ Zvolený žánr ovlivňuje formu scénáře, stupeň jeho literární rozpracovanosti, přesnosti a direktivnosti, přičemž u filmového dokumentu je scénář podle autora direktivní.²⁷

V případě portrétového dokumentu, který je výsledkem praktické bakalářské práce, je scénář spíše předlohou, jelikož dokumentarista dopředu neví, jaké výpovědi mu zobrazovaná osobnost a její blízké osoby sdělí.

1.2.1 Scénář televizního dokumentu *Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo*

Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo je televizní dokument o travestitovi Nikolasi Novákovi. Dokument byl vytvořen především na základě pěti natáčecích dní (viz tabulka 1), během nichž jsem vedla rozhovory s Nikolasem, jeho rodinou, přáteli a kolegyněmi z oboru. Práce je také doplněna záběry z Nikolasových vystoupení, které mi poskytl buď majitel Piano baru v Praze, ve kterém Nikolas často působí, nebo Nikolasův kamarád Dominik Svoboda. Dokument se pokusil především zachytit, co život travesti umělkyně obnáší, jak na Nikolasovu zálibu reagovala rodina a v jaké míře ovlivňuje jeho osobní život.

Tabulka 1: Scénář televizního dokumentu *Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo*

SCÉNA	MÍSTO NATÁČENÍ	POPIS	STOPAŽ
Intro	Nikolasův byt	Intro televizního dokumentu <i>Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo</i> .	00:00-01:04
Kdo je Nikolas Novák? Nikolas v domácím prostředí v rodné vesnici u rodičů.	Rodinný dům v Rohatci na jižní Moravě, Nikolasův byt v Praze	Nikolas vzpomíná, kdy a jak se rodičům přiznal ke své homosexuální orientaci a k tomu, že vystupuje jako travesti umělkyně. Popisuje, jaké to pro něj bylo, to před rodiči tajit, a vzpomíná, jak před nimi schovával kostýmy u kamaráda, když za ním přijeli do Prahy na návštěvu. Popisuje, jak na jeho přiznání reagovali rodiče. Na svou reakci zde vzpomíná Nikolasova matka Miroslava Nováková. Ta vzpomíná také na to, jak těžké pro ni bylo vyrovnat se s Nikolasovou homosexualitou. Její prvorozený syn totiž trpí Downovým syndromem a ona se tak musela smířit s tím, že se nejspíš nikdy nedočká vnoučat.	01:04-05:10

²⁶ KOŠČO, Ján a KOZLOVÁ, Danica. *Žurnalistické žánry v televizi*. Praha: Novinář, 1984. s. 169.

²⁷ KOŠČO, Ján a KOZLOVÁ, Danica. *Žurnalistické žánry v televizi*. Praha: Novinář, 1984. s. 169.

Běžné zaměstnání.	Piano bar v Praze, Queer Ball Brno, kadeřnický salon v centru Prahy	Nikolas je vystudovaný kadeřník. Stereotyp o homosexuálních kadeřnících však popírá a dává příklady svých kolegů, kteří mají manželku a děti. Nikolas srovnává život na vesnici a v hlavním městě, do kterého se kvůli svému koníčku přestěhoval. Za přesun je vděčný, jelikož v Praze tolik nevybočuje z řady. Když jde naličený po ulici, lidé se s ním spíš chtějí fotit a zajímá je, kde bude vystupovat. To by se na vesnici s velkou pravděpodobností nestalo a spíš by jej odsuzovali a pokřikovali na něj.	05:10-07:01
Nikolasovy začátky jako travesti umělkyně.	Nikolasův byt v Praze, Piano bar v Praze, Prague Pride 2018	Nikolas vzpomíná na své první vystoupení a popisuje českou travesti scénu. Vysvětluje, proč se rozhodl pro pseudonym Naira Delairo.	07:01-10:45
Představení travesti show, jaký je život travesti umělkyně.	Piano bar v Praze, Nikolasův byt v Praze, taneční sál	Nikolas popisuje, co vše mu kariéra travesti umělkyně dala a co mu naopak vzala. Popisuje, jaký je rozdíl mezi osobností Nikolase Nováka a Nairy Delairo a co si navzájem mohou závidět. Nikolas se svěřuje, že kvůli své zálibě přišel o kamarády, které jistým způsobem nemá ani Naira, jelikož ta má podle Nikolase jen fanoušky, které jeho osobní život nezajímá. Zde i další výpovědi od travesti umělkyně a od spolubydlícího na otázku: „ <i>Jaký je Nikolas Novák nebo Naira Delairo?</i> “	10:45-14:34
Co obnáší život travesti umělkyně?	Piano bar v Praze, Nikolasův byt v Praze	Trénink travesti. Jak moc je to náročné? Co vše musí natrénovat, aby bylo vystoupení dobré? Trénink na vystoupení mu zabere několik dní; navíc travesti vystupování není náročné jen časově a finančně, ale také fyzicky a psychicky.	14:34-16:07
„Daň za blyštivý život.“	Piano bar v Praze, Nikolasův byt v Praze	S čím se musí potýkat jako travesti umělkyně? Jak mu tento koníček ovlivňuje partnerský život? Nikolas vzpomíná na své partnery a na to, jak se s jeho zálibou (ne)smířili.	16:07-18:18
Jak se vnímá sám Nikolas Novák?	Kadeřnický salon v centru Prahy	Jak se vnímá Nikolas Novák? Jeho vzkaz divákům televizního dokumentu.	18:18-19:50

Zdroj: vlastní zpracování, Natálie Pančochářová (2021)

2 Travesti show jako žánr populární kultury

Nový slovník cizích slov pro 21. století definuje travestitu jako muže, obvykle homosexuální orientace, který „se převléká za ženu, aby v této podobě vystupoval, nejčastěji v rámci představení kabaretního typu“.²⁸ V angloamerické terminologii označují muže parodujícího a předvádějícího ženu pojmem drag queen, přičemž „drag“ je utvořeno jako akronym ze slov DRessed As Girl, v překladu „oblečený jako dívka“. Použití slova „queen“ (anglicky královna) pravděpodobně souvisí s tzv. gay-speakem a s tendencí travestitů feminizovat mluvu.²⁹ V tuzemsku jsou taková vystoupení nazývána travesti show a označení je odvozeno od travestie. Tu *Nový akademický slovník cizích slov* definuje jako „komické nebo satirické dílo zpracovávající vážné nebo vznešené téma zlehčujícím až karikujícím stylem“.³⁰ Pojem travestie najdeme také v *Novém slovníku cizích slov pro 21. století*. Ten ji definuje jako „humoristický žánr, který zpracovává vážné téma zlehčujícím způsobem“.³¹ V angloamerické terminologii se setkáme převážně s označením drag show, tedy představením, v němž se „muži umně převlečení za ženy staví na odiv a baví publikum. Přehnaná nápodoba ženského chování a stylu je zpravidla zábavná a parodující“.³² Pro účely této bakalářské práce pro nás budou výše zmíněné pojmy zaměnitelné.

Při svých představeních parodují travestité ženské celebrity, zpravidla zpěvačky. Motivace travesti umělkyní k vystupování se různí. Může se jednat o uměleckou seberealizaci, přivýdělek nebo snahu něčím vyniknout, případně o cestu k transsexuální přeměně.³³ Podle Jessicy Strübel-Scheiner je jedním z důvodů, proč se travestité vystupování věnují, pozornost a obdiv publika, který travestitům pomáhá budovat jejich sebevědomí.³⁴ Kostým jim dovoluje stát se někým jiným, poskytuje jim pocit bezpečí a je pro ně tzv. „brněním“,

²⁸ BARTÁK, Matěj, Jitka VEBROVÁ a Renata RYCHLÁ, ed. *Nový slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-89-7., s. 343.

²⁹ SLOBODA, Zdeněk a Mirka DOBEŠOVÁ. *Travesti show v Česku*. MARKOVÁ, Dagmar a Lenka ROVŇANOVÁ. *Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2013, s. 58-83. ISBN 978-80-557-0479-1., s. 66-67.

³⁰ KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2005. ISBN 978-80-200-1351-4., s. 818.

³¹ BARTÁK, Matěj, Jitka VEBROVÁ a Renata RYCHLÁ, ed. *Nový slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-89-7., s. 343.

³² GERSTNER, David A. *Routledge International Encyclopedia of Queer Culture*. New York: Routledge, 2006. ISBN 1136761810., s. 192.

³³ SLOBODA, Zdeněk a Mirka DOBEŠOVÁ. *Travesti show v Česku*. MARKOVÁ, Dagmar a Lenka ROVŇANOVÁ. *Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2013, s. 58-83. ISBN 978-80-557-0479-1., s. 69.

³⁴ STRÜBEL-SCHEINER, Jessica. *Gender Performativity and Self-Perception: Drag as Masquerade*. *International Journal of Humanities and Social Science* [online]. 2011, 1(13), 13 [cit. 2020-11-25]. ISSN 2220-8488. Dostupné z: http://ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_13_Special_Issue_September_2011/2.pdf

jež je chrání před ostatními lidmi. Jejich ženská role je jejich alter egem a novou identitou. Převlečení za ženy si mnohdy dovolují to, co by si jako homosexuální muži nedovolili. Jsou odvážnější, bezprostřednější a zbavují se zábran. Ženská role je pro ně osvobozující. Jejich kostým jim „poskytuje masku, za kterou se mohou především introvertní gayové schovat“.³⁵

Travesti show nenavštěvují jen diváci s homosexuální orientací. Díky neobvyklému druhu zábavy, její specifické atmosféře, emocím a uvolnění, které vystoupení nabízí, se v publiku často nachází také heterosexuálové. U svých diváků či divaček mohou mít travestité vliv na vnímání jejich vlastní sexuality a v průběhu vystoupení se jednotlivcům stává, že je účinkující začínají přitahovat, a to i přesto, že tato přitažlivost neodpovídá jejich reálné sexuální identitě. „*Travesti show mají potenciál vzbudit silné touhy, které lidé vnímají jako protiklad k jejich sexuální identitě, mají skutečný dopad na myšlení lidí o hranicích heterosexuality.*“³⁶

2.1 Feminizace jazyka

Někteří homosexuálové uměle zženšťují svou osobnost, aby zapadli do komunity, v níž se pohybují. Takoví homosexuálové se feminizaci jazyka musí učit, na rozdíl od těch, pro které je přirozená a zbavují se tak zábran.³⁷ Tato učenost nebo přirozenost feminizace jazyka může souviset s tím, zda jde o maskulinního homosexuála, tedy homosexuála, jenž se jinak cítí a chová přiměřeně mužsky, nebo o femininního homosexuála, který je zženštilý a jeví patrné známky narušené pohlavní identity.³⁸

Homosexuálové, již jsou zároveň travestité, jsou zpravidla zženštilými homosexuály a používání femininních jazykových prostředků je pro ně ve velké míře přirozené, nikoli učené. Feminizace jazyka je totiž jedním z atributů vcítění se do sociální role ženy. Femininní jazykové prostředky travestity ještě více zženšťují a jejich role je tak pro jejich publikum věrohodnější a působí profesionálněji. K přechylování u travestitů nedochází jen v rámci vystoupení, ale také při komunikaci v jejich komunitě nebo s jejich publikem

³⁵ STRÜBEL-SCHEINER, Jessica. *Gender Performativity and Self-Perception: Drag as Masquerade*. International Journal of Humanities and Social Science [online]. 2011, 1(13), 14 [cit. 2020-11-25]. ISSN 2220-8488. Dostupné z: http://ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_13_Special_Issue_September_2011/2.pdf

³⁶ TAYLOR, Verta a Leila J. RUPP. *Learning from Drag Queens*. Contexts [online]. 2006, 5(3), 16 [cit. 2020-11-25]. ISSN 1536-5042. Dostupné z: doi:10.1525/ctx.2006.5.3.12

³⁷ SLOBODA, Zdeněk. *Feminizace jazyka v homosexuální komunitě*. GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2002, (4), 6-8. ISSN 1213-0028. Dostupné také z: https://www.genderonline.cz/incpdfs/inf-200204-0000_10_003.pdf

³⁸ BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4., s. 32-33.

a fanoušky.

Zdeněk Sloboda klasifikuje femininní slova na tři typy: slova rodu ženského, která se používají pro označení mužů namísto slov rodu mužského, slova (většinou vlastní jména), k nimž se připojí ženská koncovka, a slova nová (s gramatickým rodem ženským). Výrazným prvkem feminizace jazyka je podle autora užívání zdrobnělin. Jejich užívání homosexuály při běžné konverzaci je podle něj srovnatelné s užíváním zdrobnělin skutečnými ženami, ne-li ještě častější. Nejvýraznějším prvkem feminizace jazyka je však podle Slobody přechylování vlastních jmen a záměna mužských jmen za ženská (jmenuje-li se homosexuální muž Petr, bude označován jako Petruška, jmenuje-li se Jaroslav, bude označován jako Jarunka).³⁹

2.2 Stigmatizace travesti umělkyně homosexuální komunitou

Přestože sami homosexuálové se potýkali a dodnes potýkají s předsudky některých heterosexuálů, dochází z jejich strany ke stigmatizaci travestitů. *„Nejbolestivější a nejničivější nespravedlností, které museli lidé alternativní sexuality čelit, bylo odepření normalnosti a přirozenosti a namísto toho jejich stigmatizace jako sexuálních podivínů. Právě osvojení si tohoto stigmatu se ale stalo jejich největší silou a skutečným jádrem jejich identity ve společnostech, které jednotlivcům pravidelně přiřazují zdánlivě výlučné kategorie sexuální touhy.“*⁴⁰ Jessica Strübel-Scheiner uvádí, že mnoho homosexuálů má averzi vůči těm, kteří přijímají ženskost, od které se mnohdy oni sami snaží distancovat. Zženštilí gayové podle nich totiž udržují představu, že homosexuálům chybí mužnost. Konkrétním stigmatem, který autorka zmiňuje, je tvrzení, že travestité jsou homosexuály považováni za sexuálně promiskuitní opilce závislé na drogách.⁴¹

Americká antropoložka Esther Newton považuje travestity za typ homosexuálů, kteří obsadili stigmatizovanou spodní příčku sociálního měřítka. Podle autorky jsou v homosexuálním prostředí kontroverzními osobnostmi, jelikož ve své podstatě symbolizují společenské stigma, které je samotné obklopuje, jehož se nejvíce obávají a které v nich

³⁹ SLOBODA, Zdeněk. *Feminizace jazyka v homosexuální komunitě*. GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2002, (4), 6-8. ISSN 1213-0028. Dostupné také z: https://www.genderonline.cz/incpdfs/inf-200204-0000_10_003.pdf

⁴⁰ SUMMERS, Claude J. *The Queer Encyclopedia of the Visual Arts*. San Francisco: Cleis Press, 2004. ISBN 978-1573441919., s. 20-21.

⁴¹ STRÜBEL-SCHEINER, Jessica. *Gender Performativity and Self-Perception: Drag as Masquerade*. International Journal of Humanities and Social Science [online]. 2011, 1(13), 12 [cit. 2020-11-26]. ISSN 2220-8488. Dostupné z: http://ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_13_Special_Issue_September_2011/2.pdf

vzbuzuje pocit viny. Newton tak ve své práci potvrzuje tezi Jessicy Strübel-Scheiner, že problémem, který někteří homosexuálové s travestity mají, je samotná ženskost, jíž se prezentují. Ti, kteří nechtějí být s travestity a jejich kulturou spojováni, se od nich snaží za každou cenu distancovat. Takoví homosexuálové travesti umělkyně a jejich vystupování buď zatracují, odsuzují, anebo úplně ignorují. Jiní homosexuálové si status „queen“ („královny“) užívají v rámci své komunity, ale nechtějí být stigmatizováni či odsuzováni heterosexuální komunitou. Proto „drag“ a „drag queens“ obdivují v kontextu své komunity, ale odsuzují muže, kteří imitují ženy na veřejnosti, protože podle nich nedělají dobré jméno jejich kultuře mezi heterosexuály.⁴² Hlavním stigmatem, které část homosexuálů u travestitů vidí, a důvodem, proč jimi mnohdy opovrhují, je to, že travestité ztělesňují společenské stigma, s nímž se gayové potýkali a potýkají – selhání coby muži a zženštilost.

Z rozhovorů pro praktickou bakalářskou práci vyplynulo, že se některé české travesti umělkyně s tímto stigmatem setkaly. „*Já jsem se třeba setkala s tím, že jsem měla třiapůlletý vztah a partner mi řekl, že by nesnesl mít něco takového doma. Jiný kluk mi pak řekl, že když je na kluky, tak chce mít doma chlapa. Že nepotřebuje chlapa, co se převléká za ženu.*“⁴³ Podobnou zkušenost má i další travesti umělkyně: „*Je to vlastně důvod, proč jsem doted' sama. Každý partner, se kterým jsem se seznámila, tak mu vadilo, že dělám travesti. Vadilo mu, že se převlékám do ženských šatů, že nosím podpatky, a říkal, že to prostě není úplně normální, že je to sexuální deviace.*“⁴⁴ Opačné zkušenosti mají travesti umělkyně TiFanny BiGest: „*Já osobně jsem se s tím neseťkala, že by třeba konkrétně u mě s tím měl někdo problém. Mě v tom každý vždycky podporoval.*“⁴⁵ a Marta Comedy: „*Já osobně jsem se nějak neseťkala s tím, že by mě kvůli tomu odsuzovali.*“⁴⁶

⁴² NEWTON, Esther. *Selection from Mother Camp*. In: STRYKER, Susan a Stephen WHITTLE. *The Transgender Studies Reader*. New York: Routledge, 2006. ISBN 0-415-94708-1., s. 121-131.

⁴³ Rozhovor, Nikolas Novák (Naira Delairo), 13. 2. 2021, travesti umělkyně

⁴⁴ Rozhovor, Dominik Červenka (Wendy Adkins), 13. 2. 2021, travesti umělkyně

⁴⁵ Rozhovor, František Kořínek (TiFanny BiGest), 13. 2. 2021, travesti umělkyně

⁴⁶ Rozhovor, Miroslav Moník (Marta Comedy), 13. 2. 2021, travesti umělkyně

3 Historie travesti show v České republice

Travesti kultura byla kvůli politickému režimu v Československu několik dekád utajována. Před rokem 1989 se travesti show objevovala jen v undergroundovém a utajeném gay prostředí, a často jen jako zpestření bytového večírku.⁴⁷ Takové večírky byly v gay komunitě oblíbená hlavně v 70. letech, kdy gayové zažívali určitou svobodu a travesti show byla často programem těchto večírků. Kostýmy travestitů však nebyly na tak vysoké úrovni jako dnes. V Československu vládl komunistický režim a v obchodech nebylo velké množství moderního dámského oblečení, proto si umělkyně své kostýmy často sami vyráběly a šily.⁴⁸ Díky sametové revoluci v roce 1989 a s ní uvolněné atmosféře ve společnosti zažila od konce 90. let tato forma zábavy velký rozmach. Travesti show se přesunuly do klubů, kulturních domů i divadelních sálů a z vystupujících se staly známé osobnosti. Kromě svých oficiálních vystoupení byly travesti umělkyně zvány i na soukromé akce jako např. narozeninové oslavy nebo svatby. S uvolňující se politickou atmosférou se postupně zvyšovala akceptace gay komunity a gay kluby se začaly otevírat nejen v Praze, ale i ve zbytku republiky. Díky příznivým podmínkám byla travesti show po roce 2000 téměř v každém kulturním domě v republice a ztratila tak na své exkluzivitě.⁴⁹ Dnes je v České republice travesti show legitimním segmentem kulturního odvětví s širokou diváckou základnou.

Pravděpodobně prvním podnikem, v němž mohly travesti umělkyně předvést svá vystoupení, byla vinárna U Mikuláše Dačického v Praze. Travesti show se ve vinárně konala pouze v sobotu, kdy byl podnik pro veřejnost uzavřen, a byla pořádána pouze pro zvané hosty. Zpravidla se tedy jednalo o soukromý program pro homosexuály.⁵⁰ Hvězdou tohoto podniku byla travesti umělkyně vystupující pod pseudonymem Lady Peachford, jež stojí za tradicí české travesti show a která se stala múzou a vzorem pro spousty nových účinkujících,

⁴⁷ SLOBODA, Zdeněk a Mirka DOBEŠOVÁ. *Travesti show v Česku*. MARKOVÁ, Dagmar a Lenka ROVNANOVÁ. *Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2013, s. 58-83. ISBN 978-80-557-0479-1., s. 58.

⁴⁸ BUTKO, Peter Serge. *Queer: Muži na vysokých podpatcích I*. Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 2013, 16. 3. 2013 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/213562210900002-muzi-na-vysokych-podpatcich-i/>

⁴⁹ BUTKO, Peter Serge. *Queer: Muži na vysokých podpatcích II*. Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 2013, 22. 3. 2013 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/213562210900003-muzi-na-vysokych-podpatcich-ii/>

⁵⁰ BUTKO, Peter Serge. *Queer: Muži na vysokých podpatcích I*. Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 2013, 16. 3. 2013 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/213562210900002-muzi-na-vysokych-podpatcich-i/>

mezi něž patřila i Chi Chi Tornado. Tornado s travesti show vystupovala na módních přehlídkách mládežnického spolku Spektrum Teplice. Tato vystoupení však byla popisována jako živé videoklipy a vystupovala pod svým civilním jménem Petr Vostárek. Pojem travesti byl tabu a vystupování travestitů bylo prezentováno pouze jako legrace. Nejznámějším propagátorem travesti show a první akceptovanou travesti umělkyní byl tanečník a mim Jaroslav Čejka, jenž svým uměním pomohl novým umělkyním vystoupit z uzavřených večírků na veřejnost. Jeho Tina Turner, Černoška, Operní Diva nebo Pan Slepice jej vynesli na televizní obrazovky již v předrevoluční době.⁵¹ V roce 2007 obdržel Cenu Thálie za celoživotní mistrovství v oboru balet, tanec a pohybové divadlo.⁵²

Podniků, jež svým hostům nabízely travesti show jako součást programu, začalo postupně od roku 1990 přibývat. Mezi bary a restaurace, které bylo možné navštívit na počátku 90. let patřily např. hostinec U Dubu a kabaret U Holanů. Ten provozoval Zdeněk Novotný a jednalo se o první podnik s pravidelným travesti programem, jehož hlavními účinkujícími byly umělkyně Lady Peachford, Žanin, Karin a slavný vizážista Ivo Špes alias Ivana Trumfová. Nejznámějším gay podnikem té doby byla diskotéka Valdek, ve které v roce 1992 vznikl první profesionální travesti soubor Revue Show Valdek. Ten byl založen za účelem prvního oficiálního vystoupení v Československé televizi v pořadu Chmelnice. Jednalo se o celovečerní program v přímém přenosu, který umožnil travesti umělkyním představit své umění heterosexuální většině. Revue Show Valdek byla zároveň první skupinou, která se svým vystoupením začala cestovat nejen po České a Slovenské Federativní Republice, ale i mimo ni.⁵³

Kabaret U Holanů i gay diskotéka Valdek byly koncem roku 1992 kvůli restitucím budov uzavřeny. Několik účinkujících z rozpuštěného souboru Revue Show Valdek bylo následně pozváno do nově vzniklého kabaretu v Obecním domě, kde travesti umělkyně založily soubor Bomby. Tento zábavní podnik byl však již po půl roce uzavřen. Majitel kabaretu U Holanů Zdeněk Novotný založil v roce 1993 nový podnik U Střelce. Ten sídlil na Střeleckém ostrově a přesunula se do něj část travesti umělkyní z kabaretu U Holanů. Kabaret U Střelce se stal hlavní travesti scénou a navštěvovalo jej i heterosexuální publikum. Navštěvovali jej známí umělci, politici i podnikatelé. Díky tomu se travesti show stala

⁵¹ Rozhovor, Petr Vostárek (Chi Chi Tornado), 29. 11. 2020, zakladatel profesionálního travesti v České republice

⁵² Ceny Thálie [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://cenythalie.cz/laureati/>

⁵³ Rozhovor, Petr Vostárek (Chi Chi Tornado), 29. 11. 2020, zakladatel profesionálního travesti v České republice

populárním zábavním programem pro zbytek národa. Po dvou letech, v roce 1995, se kabaret přesunul do ulice Karolíny Světlé a po povodních v roce 2002 kabaret zanikl.⁵⁴

Zásadním momentem v dějinách české travesti scény bylo otevření podniku Aqua club 2000 v roce 1997 Adolfem Chodorou. Aqua club fungoval každý den v týdnu, přijížděly k němu zájezdové autobusy z celé republiky, vznikl zde jeden z největších souborů a spousta nových začínajících umělkyně v něm našlo své působiště. Stal se mekou travesti scény, v níž však již nešlo o klubovou zábavu, ale o tvrdý konkurenční byznys. Aqua club 2000 byl v provozu deset let a nabízel mainstreamovou travesti kulturu, jež byla populární u široké veřejnosti. Navštěvovalo jej především heterosexuální publikum včetně umělců, politiků, zpěváků, herců či jiných celebrit. Díky tomu byly umělkyně těchto kabaretů často zvány na jejich přední večírky a některé se prosadily v televizních diskusních pořadech, filmech, seriálech či hudebních videoklipech. Podle Petra Vostárka se některé méně úspěšné umělkyně nedokázaly vyrovnat s úspěchem svých kolegyně a docházelo mezi nimi k hádkám, rvačkám a k nejrůznějším sabotážím. Jednalo se např. o sádku v pudru, nařezané podpatky, přibité boty k podlaze či roztrhané kostýmy. V extrémních případech docházelo k plivancům i močení do pití anebo ke krejčovským špendlíkům ve sklenicích. Každodenní show se podepisovala na psychice umělkyně a často docházelo k tomu, že se staly závislými na alkoholu či drogách. Atmosféru šatny Aqua clubu zachytil na svých fotografiích světoznámý fotograf Angelo Božac, který jimi zpestřoval své výstavy po celém světě. Několik umělkyně kvůli zákulisním vztahům z Aqua clubu 2000 odešlo a rozhodlo se založit vlastní travesti soubory. Takto vznikly známé české travesti skupiny jako Screammers, Butterflies, Crazy Ladies, Crazy Goddess, Hanky Panky, Kočky či Královny noci. Do té doby měla travesti show stále svou exkluzivitu a publikum muselo za svými hvězdami cestovat. Založením nových skupin započala éra cestování travesti umění po celé republice. Travesti umělkyně se přizpůsobovaly svému publiku a kvalita jejich představení často upadala. Rozšíření travesti show a cestování travesti skupin po celé republice od roku 2000 tak mělo za následek ztrátu exkluzivity a výjimečnosti tohoto umění.⁵⁵

Přesto však vznikaly nové podniky, které travesti show nabízely. V roce 2003 vznikl kabaret Srdce a kámen Václava Glazara. Ten svůj kabaret postavil na revue sestavené ze zpěváků, tanečníků a travesti účinkujících. Travesti umělkyně však neměly tolik prostoru, a proto zde

⁵⁴ Rozhovor, Petr Vostárek (Chi Chi Tornado), 29. 11. 2020, zakladatel profesionálního travesti v České republice

⁵⁵ Rozhovor, Petr Vostárek (Chi Chi Tornado), 29. 11. 2020, zakladatel profesionálního travesti v České republice

vystupovaly spíše začátečnice, které pak často odcházely do nových souborů nebo kabaretu Tingl Tangl. Ten vznikl na místě zatopeného podniku U Střelce po povodních v roce 2002. Tingl Tangl využíval věhlasu svých umělkyň a pořádal spousty charitativních akcí a sbírek pro různé nadace. Po zavření kabaretu Tingl Tangl v roce 2013 se začalo prosazovat travesti vystoupení v podniku Rikatádo a v gay klubu Friends Prague. Ten nabízel svým návštěvníkům travesti show každou středu a postupně se stal kompletní stálou scénou travesti kultury v celé zemi, kterou je dodnes.⁵⁶

Od doby svého vzniku prošla česká travesti scéna mnoha etapami vývoje, během kterých vzniklo i zaniklo několik desítek travesti skupin. České travesti lze podle Slobody a Dobešové rozdělit dle typu produkce a míry inklinace k uměleckosti a divadelnosti na: napodobující travesti a varietní travesti. Napodobující travesti je většinou sólovým vystoupením v klubu nebo na večírku, při němž se travestita snaží co nejvěrněji napodobit ztvárněnou zpěvačku. Varietní travesti se týká zpravidla skupinových vystoupení v kulturních domech či divadlech, při nichž dochází k vytvoření specifického a svébytného uměleckého tvaru a sebevyjádření vystupujících. Jedná se zpravidla o celovečerní program, jehož součástí jsou kulisy či divadelní pauzy.⁵⁷ Mezi nejznámější travesti skupiny v České republice patří travesti skupina Screamers, Techtle Mechtle, Kočky nebo travesti skupina Hanky Panky.

3.1 Medializace travestitů v Česku

Na medializaci je často postaven obraz, který si veřejnost o daném jevu či události vytváří. Medializací travestitů a travesti show v České republice se ve své bakalářské práci *Mediální zobrazení a stereotypizace transgenderu v českém tisku* zabývala Mirka Dobešová. Podle ní je travesti v tištěných médiích spojováno především s kabaretem a zábavou a bývá prezentováno převážně v kulturních rubrikách. V médiích je travesti show vnímána jako běžná forma zábavy a při její medializaci podávají média nekontroverzní a nezabarvené informace a je zobrazována neutrálně. Často se jedná o věcné informace týkající se vystoupení jednotlivých skupin, tedy ve spojitosti s konkretizací termínů a míst vystoupení, popřípadě jako ohlédnutí za akcí, která již proběhla. Jediným problémem, s nímž

⁵⁶ Rozhovor, Petr Vostárek (Chi Chi Tornado), 29. 11. 2020, zakladatel profesionálního travesti v České republice

⁵⁷ SLOBODA, Zdeněk a Mirka DOBEŠOVÁ. *Travesti show v Česku*. MARKOVÁ, Dagmar a Lenka ROVŇANOVÁ. *Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2013, s. 58-83. ISBN 978-80-557-0479-1., s. 82.

se média ve spojitosti s travesti potýkají, jsou terminologické nejasnosti, při kterých dochází k záměně travestitů za transvestity.⁵⁸ „*Travestité jsou v mediálních textech mj. zobrazováni kontroverzně až negativně a v mnoha případech je zcela zřejmé, že ačkoliv ve člancích terminologicky figurují pojmy spojené s transvestitismem či transsexualitou, ve skutečnosti se jedná o travesti.*“⁵⁹

V médiích se výrazným způsobem prosadila Chi Chi Tornado. Už v roce 1993 se dostala na titulní stranu časopisu Ring, ve kterém jí byl věnován rozsáhlý článek o tom, co se děje při travesti show. Část jejího vystoupení byla ve znělce hlavních zpráv televize Galaxie a byla také k vidění v několika televizních relacích, např. v pořadu: Chmelnice 1992 (Československá televize), V Trní s Bárrou Štěpánovou (televize Prima), Muži na vysokých podpatcích I a II (Česká televize), Pološero: I muži mají své dny (Česká televize), „Dřišťákoviny“ (Slovenská televize), v reality show VyVolení (televize Prima), reality show Big Brother (televize Nova), reality show BAR (televize Prima), reality show Československo má talent (televize Prima), reality show To dáš! (televize Prima), Show Jana Krause (televize Prima) nebo ve filmu Kameňák a v seriálu Rapl. Ve filmu Kameňák si zahrála i travesti umělkyně Julia Landis, která ztvárnila učitelku Evu Vítkovou. A travesti umělkyně Felissa vystupovala jako Pity v první řadě reality show VyVolení.⁶⁰

Česká televize vytvořila v roce 2013 dvoudílný televizní dokument Muži na vysokých podpatcích, který režíroval Peter S. Butko. Dokument sleduje vývoj travesti show od jejího zrodu až po její „úpadek“ po roce 2000. První díl je pohledem do historie české travesti kultury, o jejímž vývoji hovoří nejen travestité, ale i výrazné osobnosti queer scény.⁶¹ Druhý díl přibližuje travesti scénu po sametové revoluci, tedy v období, kdy se v Československu uvolnila politická atmosféra a kdy se travesti show, která byla do té doby záležitostí výhradně privátních večírků, stala přístupnou široké veřejnosti.⁶²

⁵⁸ DOBEŠOVÁ, Mirka. *Mediální zobrazení a stereotypizace transgenderu v českém tisku*. Praha: Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky, 2009. 43 s. Vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Barbora Osvaldová., s. 30-33.

⁵⁹ SLOBODA, Zdeněk a Mirka DOBEŠOVÁ. *Travesti show v Česku*. MARKOVÁ, Dagmar a Lenka ROVŇANOVÁ. *Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2013, s. 58-83. ISBN 978-80-557-0479-1., s. 60.

⁶⁰ Rozhovor, Petr Vostárek (Chi Chi Tornado), 29. 11. 2020, zakladatel profesionálního travesti v České republice

⁶¹ BUTKO, Peter Serge. *Queer: Muži na vysokých podpatcích I*. Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 2013, 16. 3. 2013 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/213562210900002-muzi-na-vysokych-podpatcich-i/>

⁶² BUTKO, Peter Serge. *Queer: Muži na vysokých podpatcích II*. Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 2013, 22. 3. 2013 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z:

O rok později, v roce 2014, nahrál režisér slovesné tvorby Radim Nejedlý rozhlasový dokument o brněnské travesti skupině Kabaret Brno s názvem Lolla a Daina. Travestité Petr (Lolla) a David (Daina) jsou oba homosexuálové a v dokumentu vzpomínají na své dětství, kdy poprvé viděli travesti show a popisují své začátky v oboru. Popisují své pocity před vystoupením, techniku líčení i to, kolik kostýmů, šperků a jiných ženských doplňků vlastní. V dokumentu hovoří také o české travesti scéně, kterou považují za narcistní, nevděčnou a zákeřnou. A svěřují se také se svou motivací k vystupování. V travesti show shledávají odreagování, způsob seberealizace a přiznávají také to, že v ženském kostýmu si mohou dovolit mnohem více než v civilním životě.⁶³

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/213562210900003-muzi-na-vysokych-podpatcich-ii/>

⁶³ NEJEDLÝ, Radim. *Lolla a Daina: Pohled do světa travesty show*. Dokument o brněnské travesti skupině Kabaret Brno. Český rozhlas [online]. 28. prosinec 2014 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/lolla-a-daina-7484246>

Závěr

Záměrem předkládané bakalářské práce bylo formou televizního dokumentu představit českého travestitu Nikolase Nováka a přiblížit jeho profesi travesti umělkyně. Televizní dokument se pokusil zachytit, jak na jeho zálibu reagovala rodina, co vystupování obnáší a v jaké míře ovlivňuje jeho osobní život. Zároveň jsem v dokumentu chtěla ukázat, že travesti nejsou jen barevné kostýmy, vysoké podpatky a třpytivé doplňky, ale také to, že v osobním životě se travestité mohou potýkat s nepříjemnostmi, ať už s neakceptováním jejich záliby ze strany partnerů nebo ztrátou přátelství kvůli nedostatku volného času.

Portrétový dokument doplňují výpovědi blízkých osob – jeho matky, nejlepšího kamaráda a kolegyn z oboru. Díky tomu mohl vzniknout komplexnější a ucelenější pohled na Nikolasovu osobnost. Jelikož byl Nikolas ochotný natáčet v domácím prostředí u rodičů, při práci v kadeřnictví i při vystupování, vznikl autentický a důvěryhodný dokument. Ten ho popisuje jako introvertního homosexuála, kde sám sebe označuje za šedou myš, která nevyčnívá, což je však v naprostém rozporu s jeho alter egem. Když si Nikolas nalepí umělé řasy, nasadí paruku, obleče kostým a obuje lodičky, stává se z něj divoká travesti umělkyně Naira Delairo, která vyžaduje pozornost, a nesmírně si ji užívá.

Pro travesti umělkyně je typická feminizace jazyka. Ta podle Zdeňka Slobody zženšťuje homosexuálovu osobnost a mezi její výrazné prvky patří používání zdvořilých a přechylování vlastních jmen.⁶⁴ Na základě času stráveného s travesti umělkyněmi při natáčení mohou potvrdit, že k používání femininních jazykových prostředků dochází. Dále travestity často spojuje jejich stigmatizace ze strany homosexuálů. Podle Jessicy Strübel-Scheiner má mnoho homosexuálů averzi vůči těm, kteří přijímají ženskost, od které se mnohdy oni sami snaží distancovat. Zženštilí gayové podle nich totiž udržují představu, že homosexuálům chybí mužnost.⁶⁵ Tuto tezi potvrzuje i americká antropoložka Esther Newton.⁶⁶ Travesti umělkyně z dokumentu *Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo* se potýkaly především s nepochopením potenciálních partnerů, kteří jejich převlékání se do ženských šatů považovali za nežádoucí. Travestité, kteří se s podobnou

⁶⁴ SLOBODA, Zdeněk. *Feminizace jazyka v homosexuální komunitě*. GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2002, (4), 6-8. ISSN 1213-0028.

⁶⁵ STRÜBEL-SCHEINER, Jessica. *Gender Performativity and Self-Perception: Drag as Masquerade*. International Journal of Humanities and Social Science [online]. 2011, 1(13), 12 [cit. 2020-11-26]. ISSN 2220-8488. Dostupné z: http://ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_13_Special_Issue_September_2011/2.pdf

⁶⁶ NEWTON, Esther. *Selection from Mother Camp*. In: STRYKER, Susan a Stephen WHITTLE. *The Transgender Studies Reader*. New York: Routledge, 2006. ISBN 0-415-94708-1., s. 121-131.

stigmatizací nesetkali přímo, o ní alespoň slyšeli od svého okolí.

Podle Slobody a Dobešové se motivace k vystupování různí. Travestité v něm mohou sledovat uměleckou seberealizaci, přivýdělek nebo snahu něčím vyniknout. Ve výjimečných případech může jít také o cestu k transsexuální přeměně.⁶⁷ Jessica Strübel-Scheiner zastává názor, že důvodem, proč se travestité vystupování věnují, je pozornost a obdiv publika, které jim pomáhají budovat jejich sebevědomí. Kostým travestitům poskytuje novou identitu. Jejich ženská role je především pro introvertní gaye osvobozující a zbavuje je zábran.⁶⁸ To v dokumentu potvrzuje i Nikolas.

V České republice zažila travesti show velký rozmach díky sametové revoluci a dnes je legitimním segmentem kulturního odvětví. Travesti skupiny vystupují v klubech, kulturních domech i divadelních sálech a své fanoušky mají po celé republice. Přáním travesti umělkyně je, aby okolí vnímalo travesti show jako klasickou zálibu, jakou je např. společenský tanec nebo ochotnické divadlo.

A právě to by si přál i Nikolas Novák: „*Možná někomu tady ten život přijde divný nebo úchylný nebo nepochopitelný, ale pro mě je velice důležité to, že já vím, že se cítím jako úplně normální kluk, který si šel za svým snem.*“⁶⁹

⁶⁷ SLOBODA, Zdeněk a Mirka DOBEŠOVÁ. *Travesti show v Česku*. MARKOVÁ, Dagmar a Lenka ROVŇANOVÁ. *Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2013, s. 58-83. ISBN 978-80-557-0479-1., s. 69.

⁶⁸ STRÜBEL-SCHEINER, Jessica. Gender Performativity and Self-Perception: Drag as Masquerade. *International Journal of Humanities and Social Science* [online]. 2011, 1(13), 14 [cit. 2020-11-25]. ISSN 2220-8488. Dostupné z: http://ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_13_Special_Issue_September_2011/2.pdf

⁶⁹ Rozhovor, Nikolas Novák (Naira Delairo), 28. 2. 2021, travesti umělkyně

Summary

This bachelor's thesis intended to introduce the Czech drag queen Nikolas Novák in the form of a television documentary and to bring his profession of travesty closer. The TV documentary attempted to capture how his family reacted to his predilection, what it entailed, and the extent to which it affected his personal life. At the same time, I wanted to show in the documentary that drags are not only about colorful costumes, high heels, and glittering accessories, but also that in their personal lives drag queens can face inconveniences like non-acceptance of a hobby by partner, or loss of friendship due to lack of free time.

The portrait document is complemented by statements from Novák's close people – his mother, best friend, and drag colleagues. This gave a chance to create a more complex and comprehensive view of Nikolas' personality. Since Nikolas was willing to film at his parents' house, at work while working as a hairdresser, or when he was performing – authentic and trustworthy documentary was created that describes the personality of Nikolas as an introverted homosexual who is more of a gray mouse and does not stand out in any way, and Naira Delairo is depicted as the opposite – wild travesty artist who demands attention and enjoys it immensely.

The drag queens by the feminization of language. According to Zdeněk Sloboda, it effeminates a homosexual's personality, and its distinctive elements include the use of diminutives and the rewinding of its names.⁷⁰ Based on the time spent with travesty artists during filming, I can confirm that the use of feminine language occurs. Another attribute that often unites travesties is their stigmatization by homosexuals. According to Jessica Strübel-Scheiner, many homosexuals have an aversion to those who embrace femininity, from which they often try to distance themselves. Effeminate gays, they say, maintain the notion that homosexuals lack masculinity.⁷¹ American anthropologist Esther Newton confirms this thesis.⁷² The travesty of the artists from the documentary '*Hairdresser during the day, performer Naira Delairo during the night*', faced a misunderstanding of potential partners who argued that dressing up in women's clothes was not desirable. Travesties who have not

⁷⁰ SLOBODA, Zdeněk. *Feminizace jazyka v homosexuální komunitě*. GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2002, (4), 6-8. ISSN 1213-0028.

⁷¹ STRÜBEL-SCHEINER, Jessica. *Gender Performativity and Self-Perception: Drag as Masquerade*. International Journal of Humanities and Social Science [online]. 2011, 1(13), 12 [cit. 2020-11-26]. ISSN 2220-8488. Dostupné z: http://ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_13_Special_Issue_September_2011/2.pdf

⁷² NEWTON, Esther. *Selection from Mother Camp*. In: STRYKER, Susan a Stephen WHITTLE. *The Transgender Studies Reader*. New York: Routledge, 2006. ISBN 0-415-94708-1., s. 121-131.

encountered such stigmatization directly have at least heard about it from their surroundings. According to Sloboda and Dobešová, the motivations for performing vary. Drag queens may find it artistically self-realizing, sort of income, or trying to excel at something. In exceptional cases, it can also be a path to transsexual transformation.⁷³ Jessica Strübel-Scheiner takes the view that the reason why the drag queens perform is the attention and admiration of the audience, which helps them build their self-confidence. The costume provides a new identity for the drag queens. Their female role is especially liberating for introverted gays and relieves them of their inhibitions.⁷⁴ This is confirmed by Nikolas in the document.

In the Czech Republic, the drag show experienced a big boom thanks to the Velvet Revolution and today it is a legitimate segment of the cultural sector. Drag bands perform in clubs, cultural houses, and theatre halls and have their fans all over the country. It is the wish of female artists to see the travesty show as a classic hobby, such as social dance or willing theatre, as Nikolas Novák would like: *"Some might find this life weird or creepy or incomprehensible, but what's very important to me is that I know I feel like a perfectly normal guy who's been pursuing his dream."*⁷⁵

⁷³ SLOBODA, Zdeněk a Mirka DOBEŠOVÁ. *Travesti show v Česku*. MARKOVÁ, Dagmar a Lenka ROVŇANOVÁ. *Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2013, s. 58-83. ISBN 978-80-557-0479-1., s. 69.

⁷⁴ STRÜBEL-SCHEINER, Jessica. Gender Performativity and Self-Perception: Drag as Masquerade. *International Journal of Humanities and Social Science* [online]. 2011, 1(13), 14 [cit. 2020-11-25]. ISSN 2220-8488. Dostupné z: http://ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_13_Special_Issue_September_2011/2.pdf

⁷⁵ Rozhovor, Nikolas Novák (Naira Delairo), 28. 2. 2021, travesti umělkyně

Použitá literatura

BARTÁK, Matěj, Jitka VEBROVÁ a Renata RYCHLÁ, ed. Nový slovník cizích slov pro 21. století. Praha: Plot, 2008. ISBN 978-80-86523-89-7.

BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. Umění filmu: úvod do studia formy a stylu. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011. ISBN 978-80-7331-217-6

BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. Třetí pohlaví?. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.

GERSTNER, David A. Routledge International Encyclopedia of Queer Culture. New York: Routledge, 2006. ISBN 1136761810.

HLADKÝ, Miroslav. Žurnalistika v televizi: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty fakult žurnalistiky a filozofických fakult studijního oboru 72-22-8 žurnalistika. Praha: Novinář, 1986.

HLADKÝ, Miroslav a Michal ŠOBR. Scenáristika a dramaturgie televizní a filmové žurnalistiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982.

KOŠČO, Ján a KOZLOVÁ, Danica. Žurnalistické žánry v televizi. Praha: Novinář, 1984.

KRAUS, Jiří. Nový akademický slovník cizích slov A-Ž. Praha: Academia, 2005. ISBN 978-80-200-1351-4.

KRESSL, Vladimír. Základy dramaturgie a režie filmové a televizní dokumentární tvorby. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990.

KUČERA, Jan. Filmová tvorba amatéra. Praha: Orbis, 1961.

NEWTON, Esther. Selection from Mother Camp. In: STRYKER, Susan a Stephen WHITTLE. The Transgender Studies Reader. New York: Routledge, 2006. ISBN 0-415-94708-1.

NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2010. ISBN 978-80-7331-181-0.

ORLEBAR, Jeremy. Kniha o televizi. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2012. ISBN 978-80-7331-246-6.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. 3., rozš. vyd. Praga: Libri, 2007. ISBN 9788072772667.

SKLENÁŘ, Václav. Deset kapitol o dokumentárním televizním filmu: pro posluchače fakulty filmové a televizní. 2. vyd. Praha: SPN, 1983. Učební texty vysokých škol.

SLOBODA, Zdeněk a Mirka DOBEŠOVÁ. Travesti show v Česku. MARKOVÁ, Dagmar a Lenka ROVNANOVÁ. Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov. Banská Bystrica:

Univerzita Mateja Bela, 2013, s. 58-83. ISBN 978-80-557-0479-1.

SUMMERS, Claude J. The Queer Encyclopedia of the Visual Arts. San Francisco: Cleis Press, 2004. ISBN 978-1573441919.

ŠTROBLOVÁ, Soňa. Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0.

Internetové zdroje

BUTKO, Peter Serge. Queer: Muži na vysokých podpatcích I. Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 2013, 16. 3. 2013 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/213562210900002-muzi-na-vysokych-podpatcich-i/>

BUTKO, Peter Serge. Queer: Muži na vysokých podpatcích II. Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 2013, 22. 3. 2013 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/213562210900003-muzi-na-vysokych-podpatcich-ii/>

Ceny Thálie [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://cenythalie.cz/laureati/>

HRUŠKA, Tomáš. REŽIE 1 – Od literárního scénáře po technický scénář. KOHOUT, Martin, Črt BRAJNÍK, Ondřej BELICA, Tomáš HRUŠKA a Jiří FOREJT. Jak stvořit film: Výuková skripta pro praktické studium filmové tvorby [online]. Program otevřeného filmového vzdělávání Národního filmového archivu, 2016, s. 13 [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://nfa.cz/wp-content/uploads/2016/01/Jak-stvorit-film.pdf>

NEJEDLÝ, Radim. Lolla a Daina: Pohled do světa travesty show. Dokument o brněnské travesti skupině Kabaret Brno. Český rozhlas [online]. 28. prosinec 2014 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/lolla-a-daina-7484246>

SLOBODA, Zdeněk. Feminizace jazyka v homosexuální komunitě. GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2002, (4), 6-8. ISSN 1213-0028. Dostupné také z: https://www.genderonline.cz/incpdfs/inf-200204-0000_10_003.pdf

STRÜBEL-SCHEINER, Jessica. Gender Performativity and Self-Perception: Drag as Masquerade [online]. 342C Chilton Hall, 2011 [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: http://ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_13_Special_Issue_September_2011/2.pdf. University of North Texas, School of Merchandising & Hospitality Management.

TAYLOR, Verta a Leila J. RUPP. Learning from Drag Queens. Contexts [online]. 2006, 5(3), 16 [cit. 2020-11-25]. ISSN 1536-5042. Dostupné z: doi:10.1525/ctx.2006.5.3.12

Diplomové práce

DOBEŠOVÁ, Mirka. Mediální zobrazení a stereotypizace transgenderu v českém tisku. Praha: Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky, 2009. 43 s. Vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Barbora Osvaldová.

Rozhovory

Rozhovor, Petr Vostárek (Chi Chi Tornado), zakladatel profesionálního travesti v České republice

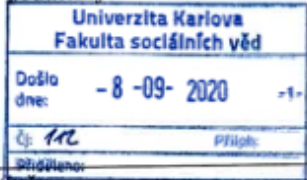
Rozhovor, Nikolas Novák (Naira Delairo), travesti umělkyně

Rozhovor, Dominik Červenka (Wendy Adkins), travesti umělkyně

Rozhovor, František Kořínek (TiFanny BiGest), travesti umělkyně

Rozhovor, Miroslav Moník (Marta Comedy), travesti umělkyně

Teze bakalářské práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze praktické BAKALÁŘSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Pančochářová Natálie	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2018/2019	
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/prezenční	
Název praktické a teoretické části bakalářské práce v češtině: Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo (televizní dokument o životě travestity)	
Název praktické a teoretické části bakalářské práce v angličtině: Hairdresser during the day, performer Naira Delairo during the night (Television documentary about the drag queen's life)	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezi) LS 2020/2021	
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): (fotokniha, televizní/rozhlasový dokument, esej, soubor textů etc.) Travesti show, marginalizovaný žánr populární kultury, je zábavní či kulturní představení, při němž muži v nápaditých kostýmech a s výrazným líčením ztvárňují známé ženské osobnosti. Představení jsou zážitkem postaveným na syntéze hereckého, tanečního a pěveckého umění. Lze tedy říct, že je to způsob vyjádření uměleckých vloh vystupujících. V České republice se stala travesti show během posledních dvaceti let legitimním segmentem kulturního odvětví. Cílem praktické bakalářské práce je natočit televizní dokument o životě travestity, který ukáže, jak se k vystupování dostal, zda se cítí společností odsuzován, co jeho záliba obnáší a v jaké míře ovlivňuje jeho osobní život.	
Předpokládaná struktura teoretické práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):	
1. Úvod 2. Teoretická část 2.1 Televizní dokument 2.2 Travesti show jako žánr populární kultury 2.3 Historie travesti show v České republice 3. Praktická část – audiovizuální zpracování televizního dokumentu 4. Závěr – reflexe teoretické a praktické části bakalářské práce, shrnutí zjištěných skutečností	
Druh praktické práce/předpokládaná podoba: Televizní dokument	
Vymezení zpracovávaného materiálu: Praktická bakalářská práce	
Postup (metodologie v teoretické části a technika v praktické části práce) při zpracování materiálu: Publicistický dokument (zúčastněné pozorování a hloubkový polostrukturovaný rozhovor), produkce – zpracování scénáře, příprava na rozhovor, natáčení, postprodukce – stříhání dokumentu, úprava zvuku a barevné korekce, distribuce televizního dokumentu	
Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků): KING, Nia. <i>Queer & Trans Artists of Color Vol 2 (Volume 2)</i> . Biyuti Publishing, 2016. ISBN 978-1988139005. Kniha sleduje konkrétní travestity a mapuje jejich životní příběhy. Autorka používá mimo jiné interview, aby život tázaných travestitů prozkoumala do hloubky.	

Seznam příloh

Příloha č. 1: Přepis praktické části bakalářské práce

Přes den kadeřník, v noci umělkyně Naira Delairo

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Já jsem se přiznal ke své orientaci v 16 a pak jsem našim řekl, že vystupuji pod travesti show asi v 19. Mám pocit, že to bylo tak přelom 19-20 let. A ještě předtím, než jsem jim to řekl, tak jsem mamce naznačoval, jakože: „*Vždyť je to sranda vlastně, bavíš lidi a prostě je to fajn.*“. A mamka mi řekla: „*Nikénku hlavně nedělej travesti show. To, že máš manžela místo manželky, to mi nevádí, ale hlavně nedělej travesti show*“. Ale to už bylo půl roku, co já jsem pod travesti show vystupoval.

(ASYNCHRON/KOMENTÁŘ) Svou orientaci si Nikolas uvědomoval už v dětství. Kvůli své homosexualitě přišel na střední škole o nejbližší kamarády, kteří o jeho sexuální orientaci nechtěli ani slyšet.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Byl jsem z toho takový nějaký jako špatný. Zdály se mi o tom i sny, že jsem se probudil se slzama v očích, zpocený, unavený, úplně vyčerpaný. Fakt neodpočinitý. A tak jeden večer, kdy jsem fakt nemohl asi do 4 do rána spát, kvůli tomu, že zase tajím něco rodičům a už se nechci skrývat. Jsem třeba i jako převážel kostýmy. Když přijeli za mnou do Prahy na návštěvu, tak jsem to musel všechno fakt schovávat. A to mě nebavilo. A pak jeden večer, co jsem právě nemohl usnout, tak jsem napsal tatškovi delší zprávu, že asi jako chápu, že ze mě chtěli třeba mít doktora nebo veterináře. Co já vím, asi ne úplně to, co dělám teď. Ale prostě, že mě to baví, není to nic špatného, je to prostě travesti show.

(SYNCHRON Miroslava Nováková, Nikolasova matka) On už mě na to tak jakože ve srandě jak kdyby připravoval. A udělal to šikovně. On mě nejdřív seznámil se skupinama nebo s lidma, se kterýma už se znal, co to dělají. A já jsem poznala, že jsou to skvělí lidé a slušní kluci. Takže mě to nějak ani nepřekvapilo tady to už potom.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Jsme se domluvili s tatškou, že jí to řekneme tak nějak společně. A jak jsem přijel domů, tak jsme si šli dát jako kafičko a nějak jsme se o tom bavili. A tak jsem jí to řekl a mamka sama řekla taky, že: „*Niky dělej si, co chceš. Jakože, jestli tě to baví, jestli tě to naplňuje a jsi šťastný*“, tak to je pro ni jako daleko důležitější. Hlavně ať už teda nejdu na operaci. A to jsem ji uklidnil, že to fakt neplánuju.

Ale vzali to úplně v pohodě. Už si myslím, že to nebyla žádná velká rána pro ně.

(ASYNCHRON/KOMENTÁŘ) Vyrůstal v kompletní rodině v malé obci, která nemá ani čtyři tisíce obyvatel. Starší bratr Lukáš se narodil s Downovým syndromem a mamka Miroslava se tak musela smířit s tím, že se nejspíš nikdy nedočká vnoučat.

(SYNCHRON Miroslava Nováková, Nikolasova matka) Když se po Lucinkovi Nikes narodil, tak jsem to brala prostě jakoby zázrak. On je skvělý, úspěšný, ale je to bolestné.

(ASYNCHRON/KOMENTÁŘ) Podle odborníků se travestité za ženy převlékají jen za účelem pobavení publika při svých vystoupeních. Nejedná se o sexuální anomálii, jako je tomu u transvestitů, kteří se do ženských šatů převlékají, jelikož tím dosahují sexuálního vzrušení či psychického uspokojení. A nejedná se ani o transsexuály, kteří usilují o změnu pohlaví. V civilním životě se tedy travestité nikterak neodlišují. Nikolas je vystudovaný kadeřník a své práci se věnuje v salonu v centru Prahy. Stereotyp o mužských kadeřnících však popírá.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) To, jestli je každý kadeřník gay, tak určitě není pravda. Není to žádné pravidlo. I z vlastní známosti vím, že tomu tak není. Že jsou vyučení kadeřníci, ale mají ženu a dvě děti doma. Takže to můžu vyvrátit.

(ASYNCHRON/KOMENTÁŘ) Za přesun z vesnice na jižní Moravě do Prahy je Nikolas vděčný, i přesto, že ve svém rodném městě měl skvělou práci i své koníčky. Doma už je ale v hlavním městě a zpět by se nevrátil.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Tady v Praze je to sto a jedna, že jo. Tady si můžete dát pytel na hlavu a je to každému jedno, nikdo se neotočí. Takže já, když jdu nalíčený v kostýmu třeba po Václaváku, tak buď se ti lidi se mnou chtějí vyfotit nebo se prostě vyptávají, jako, že kde se hraje, že by o to měli zájem. Hlavně já mám takové štěstí v tom, že já, když se nalíčím, tak na mě málokdo pozná, že jsem ve skutečnosti muž. Takže tady je to úplně v pohodě a nikdo nic neřeší. Což se mi líbí.

(ASYNCHRON/KOMENTÁŘ) České travesti lze podle Slobody a Dobešové rozdělit dle typu produkce a míry inklinace k uměleckosti a divadelnosti na napodobující travesti a varietní travesti. Napodobující travesti je většinou sólovým vystoupením v klubu nebo na večírku a jeho cílem je co nejvěrněji napodobit ztvárněnou zpěvačku. Varietní travesti se týká zpravidla skupinových vystoupení v kulturních domech či divadlech, při kterých dochází k vytvoření svébytného uměleckého tvaru a k sebevyjádření vystupujících. Nikolas

alias Naira Delairo se vystupování věnuje dva roky a působí jako sólista i jako člen travesti skupin. Momentálně vystupuje se skupinami Crazy Goddess, Kočky a Techtle Mechtle.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Na mé první vystoupení si pamatuju velice dobře. Tím, že to nebylo zas tak dávno. Ale bylo to, jakože hrozně fajn. Sice stíny jsem měl, jak kdybych si je natřel prstem jenom a myslel jsem si jaká jsem diva z Ameriky a nevím co všechno. Ale zase jsem to měl vymakanější, co se týká taneční choreografie a ty lidi na to nebyli u nás zvyklí. Právě, že si zvykli na Evu Pilarovou, na stojící čísla, ale na tady to taneční ještě nebyli zvyklí. Takže na to velice rád vzpomínám. A tam bylo, právě že, to bylo na Prague Pride 2018 a tam se to všechno odstartovalo. Díky tomu, že jsem tu show pojal nějak jinak. I když jsem vypadal, tak jak jsem vypadal. Ale prostě nakoplo nás to úplně všechny a už jsem začínal sbírat jako své fanoušky, kteří mě drží do teďka.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Naši travesti scénu bych popsal asi tak, že je mezi náma obrovská rivalita. Třeba ty starší umělkyně, co se v tom pohybují třeba 20, možná i 30 let, tak jsou prostě vůči nám začátečníkům jako zákeřné. Že nám hodí klacky pod nohy, že nás pomlouvají, že nemáme krásné kostýmy, že se neumíme nalíčit, že neumíme moderovat. Jenomže každý nějak začíná. Ale to nehážu jako všechny umělkyně do jednoho pytle. Prostě jsou i umělkyně, které rády pomůžou. Třeba darují paruky, darují kostýmy, že ony v nich začínaly a byl to drahý kostým a nechcou, aby se to dostalo do rukou někomu jinému.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Proč Naira Delairo? Tak to mě inspirovala zpěvačka Natalia Oreiro, o které jsem se dozvěděl asi když mi bylo taky 12, možná 13. Přelom 12-13 let. Když jsme byli s rodinou a s partou na dovolené v Chorvatsku. A tam vysela osuška s nějakou slečnou, prostě, která stála v plamenech s mikrofonem jako nahoře a nad tím bylo napsané právě Natalia Oreiro. A mně se to hrozně líbilo, že to jméno je takové divoké. A tak tím jsem se právě inspiroval. Ale zase nechtěl jsem, aby to jméno bylo úplně stejné, že jo. Chtěl jsem něco originálnějšího. A Naira jsem chtěl, aby se psalo Nira. „Ni“ jako Nikolas, aby tam bylo kousek něco ze mě. „Ra“ takový divoký ocáseček. A líbí se mi, když je jméno „de“ příjmení. No, a pak z toho vzniklo vlastně Naira Delairo.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Moje kariéra mi dala to, že umím i v osobním životě víc komunikovat jako s lidma, že už se tolik nebojím. Já jsem byl vždycky většinou takový, že jsem byl jako v ústraní a že čekám teprve až se rozmluvím. Že nejsem takový jako ostřílený. Takže to mi dalo hodně. A vzalo mi to asi kamarády. Že tím, že já

jsem hodně na cestách, pořád se vystupuje, tak nemám čas na ty kamarády. A já už říkám delší dobu nebo cítím to tak, že nemám kamarády. Spíš jako jenom fanoušky, které zajímá jenom Naira a můj osobní život jakoby moc ne. Ale zase, nemůžu si stěžovat. Mám pár přátel, které stačí mít. Určitě.

(SYNCHRON Dominik Svoboda, nejlepší kamarád, tanečník a spolubydlící) Přes den jako Nikolas a v noci Naira, na to jsem si hodně rychle zvykl, no. Jak mně je jako blízký, tak já s tím mám problém to rozlišit takhle, jo. Ale ne, že on by byl jako travesti drag umělec, prostě 24/7, to vůbec ne.

(ASYNCHRON/KOMENTÁŘ) Proměna Nikolase na Nairu zabere téměř čtyři hodiny. Tedy asi mnohem déle než trvá ženě běžné večerní líčení do společnosti. Sám Nikolas říká, že Naira se z něj stává, když si nalepí umělé řasy.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Nikolas s Nairou si můžou závidět pravý opak. A to je ten, že Naira je vždycky středem pozornosti, je známá, prostě lidi za ní jdou. A to Nikolas může závidět právě Naire, protože on je sám taková šedá myška vždycky mezi společnostmi. A Naira zase může závidět to, že si odpočine od toho publika, od těch fanoušků a mít svůj klid.

(SYNCHRON František Kořínek (TiFanny BiGest), travesti umělkyně) Naira je hodně cílevědomá. Podle mě jako když si něco vezme do hlavy, tak si za tím jde. Aby všechno dotáhla až do konce a bylo to perfektní. A prostě dokud to perfektní není, tak s tím prostě před lidmi nejde.

(SYNCHRON Dominik Červenka (Wendy Adkins), travesti umělkyně) Tak za mě Naira je skvělá kamarádka, obětavá, všem ráda pomůže. Určitě jak řekla i slečna TiFanny, je to cílevědomá travesti umělkyně a mezi námi všemi je určitě jako topka.

(ASYNCHRON/KOMENTÁŘ) A jak se říká – trénink dělá mistra. A jinak tomu není ani v případě travesti umělkyně. Při každém čísle musí dokonale znát text písně a mít perfektní takzvaný lip sync, tedy synchronizaci pohybu rtů a zvuku. Nikolas píseň poslouchá dva dny téměř bez přestávky. Díky praxi z latinskoamerických tanců má při tréninku choreografie velkou výhodu. I tak mu ale trénink před vystoupením zabere kolem pěti hodin. Neméně důležité jsou grimasy, tedy obličejová mimika. U videí dané zpěvačky stráví velké množství času a sleduje, kdy mrká nebo například zvedá obočí.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Tohle vystupování je náročné hlavně

jako ve financích, že jo, protože musíte platit švadlenu, že jo. Co vám ušije, prostě kostýmy. Látky se musí zaplatit. Kameny prostě, boty, že jo. Lodičky, paruky. A nevím, co všechno. Jako je to investice prostě úplně neskutečná. Já teda se proklínám asi za to, že jsem se do toho vůbec dal. Ne, to si dělám srandu. Ale potom je to i na fyzické stránce jako hrozně náročné, tím, že se vystupuje třeba každý den, jako sedm dní v týdnu nebo šest dní v týdnu. Není tam přestávka. Prostě únava, že jo. A na psychice je to hlavně náročné v tom, že jste pořád jako mezi lidma.

(ASYNCHRON/KOMENTÁŘ) Nikolas je sice na jednu stranu úspěšný umělec a kadeřník, ale blyštivý život travesti si bere i svou daň, a to v podobě partnerského života.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Zatím mí partneři to brali velice špatně. Už jenom z toho důvodu, že když jsou na kluky, tak chtějí mít doma kluka. A nechtějí mít doma ženu nebo něco mezi tím.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Když to vezmu třeba na svého prvního bývalého přítele, tak ten mě podporoval v tom, že chodím na travesti show. Taky se mu to líbilo, byl s tím úplně v pohodě. Pak dokonce na jedné party, co jsme měli pro kamarády, tak jsme se převlíkli, nalíčili se a dělali jsme si z toho srandu. Jako nebylo to nic vážného. Takže to bylo v klidu, ale sám mi řekl, že kdybych v tom byl já, tak si nedovede představit, že by s tím člověkem dokázal žít. Ale myslím si, že by to zvládl jako v pohodě. Uvidíme. A potom zase třeba druhý příklad. Tak to je ten, že mi říkal už od začátku. Já už jsem v tom působila a snažila jsem se mu to tak nějak jako nadhodit, že v něčem takovém jako působím. A ten mi zase řekl, že: „*Hele, jako ani kamarádi to neberou*“ a, že ani on to sám nebere, že s tím není úplně okay. Pak jsem si ti dala drinčika v bare, a tak jsem se ti nakotila trošku. Já jsem ti mu cinkla. A řekla jsem mu to. A nakonec s tím byl úplně v pohodě. A první, co mi na to řekl, tak bylo to, že je to moc hezká žena a krásně umí tancovat, kdo to je. Říkám, to jsem já. Takže asi tak a byl s tím úplně v pohodě. Takže se mi nestalo nikdy, že by mě za to někdo odhodil nebo tak. Ale je to těžší určitě v tom vztahu. Že člověk potom neví, nebo ten přítel neví, jestli vyleze Nikolas, Beyoncé, Jennifer Lopez nebo tady ty divy.

(SYNCHRON Nikolas Novák, travesti umělkyně) Právě teď jste viděli celý můj život. Poznali jste moji rodinu i moji práci. Hlavně moji osobnost i osobnost Nairy Delairo. Možná někomu tady ten život přijde divný nebo úchylný nebo nepochopitelný, ale pro mě je velice důležité to, že já vím, že se cítím jako úplně normální kluk, který si šel za svým snem. A pokud Vy máte nějaký svůj sen, tak je důležité si za tím snem jít. A hlavně se nevzdávat,

protože nikdy nevíte, jak je Váš cíl daleko!

(GRAFIKA/TEXT) Travesti kultura byla kvůli politickému režimu v Československu několik dekád utajována. Travesti show se objevovala jen v undergroundovém a utajeném gay prostředí, například jako zpestření bytového večírku. Až díky sametové revoluci v roce 1989 a s ní uvolněné atmosféře ve společnosti zažila od konce 90. let tato forma zábavy velký rozmach. Travesti show se přesunula do klubů, kulturních domů i divadelních sálů a z vystupujících se staly populární osobnosti. Po roce 2000 byla travesti show téměř v každém kulturním domě v republice a dnes je legitimním segmentem kulturního odvětví.

poděkování:

Nikolasi Novákovi a jeho rodině, Ladislavu Ptáčkovi za odbornou pomoc při natáčení a technické konzultace při postprodukci, Martinu Cibulkovi (Piano bar) a Dominiku Svobodovi za poskytnuté záběry, Veronice Mackové za odborné vedení